

DZIENNIK ZARZĄDZEŃ I ROZKAZÓW
KOMENDY GŁÓWNEJ STRAŻY POŻARNYCH

Warszawa, dnia 1 czerwca 1959 r. **Nr 3**

TREŚĆ:

PUBLIKACJE ZARZĄDZEŃ I ROZKAZÓW KOMENDY GŁÓWNEJ

6

PISMO OKÓLNE Nr 4/59

KOMENDANTA GŁÓWNEGO STRAŻY POŻARNYCH

z dnia 1 czerwca 1959 r.

w sprawie wytycznych dotyczących zabezpieczenia przeciwpożarowego sklepów wielobranżowych i podręcznych magazynów przy tych sklepach.

Dla ułatwienia organom nadzorczym i kontrolnym oraz personelowi sklepów właściwego zabezpieczenia sklepów wielobranżowych i podręcznych magazynów przy tych sklepach, Komenda Główna Straży Pożarnych wydaje wytyczne w sprawie zabezpieczenia przeciwpożarowego tego rodzaju obiektów, oraz obowiązków kierownictwa i personelu sklepów wynikających z obowiązujących przepisów prawnych.

Równocześnie wskazuje się na odpowiedzialność kierownictwa sklepów za zabezpieczenie przeciwpożarowe obiektu wynikającą z postanowień art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 4 lutego 1950 r. o ochronie przeciwpożarowej i jej organizacji (Dz. U. z 1951 r. Nr 58, poz. 404).

Komendant Główny: **R. Darczewski**

Załącznik do pisma okólnego Nr 4/59 Komendanta Głównego Straży Pożarnych z dnia 1 czerwca 1959 r.

WYTYCZNE

w sprawie zabezpieczenia przeciwpożarowego sklepów wielobranżowych i podręcznych magazynów przy tych sklepach.

I. Objaśnienia

do odczytywania symbali oznaczających tytuły zarządzeń i rozporządzeń, umieszczonych na marginesach wytycznych.

Wytyczne niniejsze zostały sporządzone na podstawie obowiązujących przepisów prawnych.

W wykazie przepisów ustalających wymagania przeciwpożarowe rozdz. II niniejszych wytycznych, podano tytuły przepisów prawnych, które oznaczo-

no liczbami rzymskimi. Podając na marginesie, przy poszczególnych punktach wytycznych podstawy prawne, nie umieszczono tytułów w pełnym brzmieniu, lecz zastąpiono je analogicznymi liczbami rzymskimi.

W związku z tym, chcąc odszukać podstawę prawną, należy odczytać podaną na marginesie liczbę rzymską, następnie odszukać jej odpowiednik w podanym w rozdz. II wykazie przepisów prawnych i odczytać tytuł rozporządzenia lub zarządzenia w pełnym brzmieniu.

II. WYKAZ

przepisów prawnych ustalających wymagania przeciwpożarowe podane w „wytycznych"

I. Rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 28 sierpnia 1951 r. w sprawie zapobiegania powstawaniu i rozszerzaniu się pożarów w budynkach na budowach. (Dz. U. Nr 49, poz. 360).

II. Rozporządzenie Ministrów: Przemysłu i Handlu, Pracy i Opieki Społecznej oraz Spraw Wewnętrznych z dnia 13 kwietnia 1928 r. o przechowywaniu i magazynowaniu olejów mineralnych przez zakłady przemysłowe (Dz. U. Nr 53, poz. 508).

III. Rozporządzenie Ministrów: Przemysłu i Handlu, Opieki Społecznej oraz Spraw Wewnętrznych z dnia 15 lipca 1935 r. o przechowywaniu karbidu przez zakłady przemysłowe. (Dz. U. Nr 59, poz. 383).

IV. Rozporządzenie Ministrów: Pracy i Opieki Społecznej, Zdrowia, Przemysłu, Odbudowy, Administracji Publicznej oraz Ziem Odzyskanych z dnia 6 listopada 1946 r. o ogólnych przepisach dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 62, poz. 344).

V. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 sierpnia 1955 r. w sprawie przestrzegania warunków bezpieczeństwa przeciwpożarowego przy instalowaniu piecyków przenośnych (Dz. U. Nr 39, poz. 245).

VI. Rozporządzenie Prezydenta R.P. z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. z 1939 r. Nr 34, poz. 216, zm. Dz. U. z 1939 r. Nr 78, poz. 143, Dz. U. z 1946 r. Nr 16, poz. 109, Dz. U. z 1948 r. Nr 35, poz. 240, Dz. U. z 1949 r. Nr 4, poz. 28, utracił moc art. 68—171, Dz. U. z 1958 r. Nr 38, poz. 138).

VII. Zarządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 29 stycznia 1951 r. w sprawie obowiązku współdziałania w akcji ratowniczej straży pożarnych (Monitor Polski Nr A-11, poz. 166).

VIII. Zarządzenie Komendanta Głównego Straży Pożarnych z dnia 10 czerwca 1952 r. w sprawie ustalenia wytycznych dotyczących zestawów sprzętu do zabezpieczenia przeciwpożarowego obiektów (Dz. KGSP. Nr 2, poz. 11).

III. Zagrożenie pożarowe sklepów i magazynów

W sklepach wielobranżowych i ich magazynach największa ilość pożarów powstaje na skutek nieprzestrzegania środków ostrożności, a mianowicie: palenia papierosów, względnie używania otwartego ognia w czasie przelawania płynów łatwopalnych, rzucania niedopałków na materiały palne, pozostawiania po pracy nie wygaszonych urządzeń oświetleniowych i ogrzewniczych, niewłaściwego eksploatowania bądź zakładania prowizorycznych instalacji elektrycznych, reperowania bezpieczników drutem, składowania materiałów palnych bezpośrednio przy piecach i piecykach itp.

W pomieszczeniach tych, na skutek niewłaściwego przechowywania w otwartych naczyniach płynów łatwopalnych tj. benzyny, nafty, spirytusu, lub przelewania ich, mogą powstać mieszanki wybuchowe par i gazów, które przy zetknięciu z ogniem otwartym (płomieniem świecy, lampy naftowej, zapalonym papierosem itp.) mogą spowodować nie tylko pożar, ale nawet wybuch.

Pożary powstałe w sklepach rozszerzają się bardzo szybko, na skutek nagromadzenia w nich dużej ilości materiałów palnych, a szczególnie szybko gdy podłogi, stropy i ściany budynku są drewniane.

Szybkie rozszerzanie się pożaru oraz możliwość wybuchów par i gazów, płynów łatwopalnych powoduje zagrożenie życia ludzkiego.

Nie przestrzeganie przepisów porządkowych, a w szczególności zastawianie przejść i wyjść przedmiotami, materiałami lub urządzeniami, ustawianie przy wyjściach materiałów łatwopalnych jak beczki z naftą itp. utrudnia ewakuację i zwiększa zagrożenie życia ludzkiego.

IV. Obowiązki kierownictwa, personelu i organów nadzorczych.

A. Obowiązki kierownictwa.

Na podstawie art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 4 lutego 1950 r. o ochronie przeciwpożarowej i jej organizacji (Dz. U. z 1951 r. Nr 58, poz. 404) kierownik sklepu jest odpowiedzialny za utrzymanie powierzonego mu obiektu w stanie należytego zabezpieczenia przeciwpożarowego, przestrzeganie i wykonywanie przepisów, i zarządzeń przeciwpożarowych.

W ramach obowiązku utrzymania w należytym stanie powierzonego mu obiektu powinien on w szczególności:

a) zapoznać wszystkich pracowników z treścią przepisów przeciwpożarowych obowiązujących w sklepie lub magazynie,

b) dopilnować wykonywania i przestrzegania przez pracowników postanowień tych przepisów;

c) spowodować wyposażenie pomieszczeń sklepowych i magazynowych w podręczny sprzęt gaśniczy, według ustalonych norm zamieszczonych w niniejszych wytycznych oraz dopilnować utrzymania tego sprzętu w należytym stanie;

d) spowodować natychmiastowe usunięcie wad budowlanych, a w wypadku stwierdzenia uszkodzenia naprawę kominów, przewodów dymowych, pieców i piecyków oraz dopilnowywać okresowego ich czyszczenia;

e) spowodować natychmiast naprawę instalacji elektro-energetycznych w przypadku stwierdzenia w tych instalacjach wad i usterek;

f) dopilnować, aby w czasie pracy pomieszczenia sklepowe i magazynowe były utrzymane w należytym stanie i czystości;

d) z chwilą ukończenia pracy, kierownik sklepu lub osoba go zastępująca, powinien przed zamknięciem sklepu dokładnie sprawdzić, czy wszystkie pomieszczenia zostały uprzątnięte, śmiecie i zbędne odpadki wyniesiono na zewnątrz, wygaszono ogień w piecach, piecykach, kuchenkach, wyłączono dopływ prądu względnie gazu do urządzeń ogrzewniczych i oświetleniowych, wygaszono lampy naftowe lub karbidowe.

W przypadku, gdy wystawa sklepowa jest na noc oświetlona należy przed ukończeniem pracy sprawdzić, czy do żarówek nie dotykają materiały palne.

B. Obowiązki personelu.

1. Każdy pracownik obowiązany jest:

a) z chwilą zaangażowania do pracy zapoznać się dokładnie z postanowieniami niniejszych przepisów oraz pisemnie potwierdzić ich znajomość;

b) wykonywać polecenia kierownictwa, zmierzające do podniesienia stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego;

c) dopilnowywać, aby osoby przebywające w sklepie stosowały się do przepisów przeciwpożarowych;

d) zawiadomić kierownictwo o wszelkich występujących usterkach w zakresie zabezpieczenia przeciwpożarowego sklepu;

e) utrzymywać w czasie pracy czystość i porządek oraz pozostawiać po ukończeniu pracy, pomieszczenia sklepowe w takim stanie, aby nie mógł powstać w nich pożar;

2. W przypadku powstania pożaru personel sklepu powinien:

a) natychmiast zaalarmować straż pożarną, podając przy zgłoszeniu pożaru dokładny adres miejsca pożaru oraz co się pali,

— telefon straży pożarnej Nr.........................

— inny środek alarmowania straży poż.

(aparat alarmowy, gong, syrena)..................

....

Uwaga: podać lokalny środek alarmowania straży pożarnej.

b) równocześnie przystąpić do gaszenia pożaru używając do tego celu podręcznego sprzętu gaśniczego jak: hydronetki wiadra z wodą lub koca azbestowego;

c) z chwilą przybycia na miejsce straży pożarnej podporządkować się poleceniom dowódcy jednostki straży.

C. Organa nadzorcze.

Przedstawiciele organów nadzorczych powinni w czasie przeprowadzania inspekcji i kontroli sprawdzać, czy kierownictwo i personel przestrzega obowiązujących przepisów przeciwpożarowych.

V. Postanowienia ogólne.

1. W sklepach i w magazynach przy sklepach nie należy przechowywać łącznie substancji, których powinowactwo chemiczne może spowodować zapalenie się lub wybuch. — I — § 3 pkt. 24

Dotyczy to w szczególności oddzielenia:

— tłuszczy i olejów od różnych wyrobów tekstylnych, płynów łatwopalnych, zapałek,

— karbidu od wszelkiego rodzaju płynów przechowywanych w naczyniach otwartych.

2. Sklepy i magazyny należy zawsze utrzymywać czysto i w porządku, a przede wszystkim natychmiast starannie wycierać rozlane płyny (np. benzynę, naftę, terpentynę, itd.) uprzątać rozsypane artykuły. — IV — § 4 pkt. 1 i 2.

3. Pomieszczenia sklepowe i magazynowe powinny być po pracy uprzątnięte ze zbędnych odpadków, zużytych opakowań, natłuszczonych szmat itp. oraz sprawdzone, czy nie zachodzi w nich niebezpieczeństwo powstania pożaru. — IV — § 4 pkt. 3.

4. Zabrania się palenia papierosów przy otwieraniu naczyń z benzyną, naftą, spirytusem, przelewaniu tych płynów, oraz używania bezpośrednio do oświetlenia wyżej wymienionych czynności, świec lub lamp nieosłoniętych.
I — § 3 pkt. 10 oraz II — § 8.

5. Zabrania się rzucania niedopałków papierosów i zapałek do koszów na odpadki, na rozrzucone materiały palne, śmiecie lub inne miejsca, w których mogą spowodować pożar.
I — § 3 pkt. 11

VI. Przechowywanie i sprzedaż płynów łatwopalnych

1. Płyny łatwopalne (tj. benzyna, nafta, spirytus) powinny być przechowywane w naczyniach szczelnie zamkniętych.
II — § 5

2. Magazynowanie i sprzedaż benzyny i nafty może w sklepach wielobranżowych odbywać się:

a) **benzyna:**

w ilości do 20 litrów. Sprzedaż bez otwierania naczyń.

Benzyna powinna być przechowywana w naczyniach szklanych o pojemności nie większej niż 1 litr.

b) **nafta:**

w ilości do 200 litrów. Sprzedaż z rozlewem.

Nafta powinna być przechowywana w naczyniach nieulegających rozbiciu.

3. Miejsca składowania i rozlewania benzyny i nafty w pomieszczeniach sklepowych powinny być oddzielone i możliwie niedostępne dla osób postronnych i nie znajdować się w przejściach ewakuacyjnych, w pobliżu drzwi wyjściowych oraz pieców, rurowych przewodów dymowych itp.
II — § 9 pkt. 1

4. Przy naczyniach z benzyną i naftą powinna być ustawiona wanienka metalowa, celem podstawiania jej pod naczynie do którego płyn łatwopalny jest przelewany i składowania w niej odmierzaczy (pompki).
II — § 6

5. Zabrania się palenia tytoniu i używania ognia otwartego w pomieszczeniach w których przechowywane są płyny łatwopalne.

6. Wszelkie prace z użyciem ognia otwartego, jak np.: spawanie odmrażanie rur lampami lutowniczymi może być wykonywane w pomieszczeniach po uprzednim usunięciu płynów łatwopalnych oraz takim zabezpieczeniu innych materiałów i konstrukcji budowlanych aby nie istniała możliwość spowodowania pożaru.

7. Próżne naczynia po płynach łatwopalnych należy natychmiast usuwać poza pomieszczenia sklepowe i magazynowe.
II — § 7.

Otwory wlewowe w beczkach, karnistrach itp. powinny być szczelnie zamknięte.

VII. Urządzenia ogrzewcze

1. Sklepy mogą być wyposażone w piece lub piecyki z cegły, kafli, względnie piecyki żelazne wyłożone wyprawą szamotową oraz zaopatrzone w drzwiczki umożliwiające szczelne zamknięcie paleniska i popielnika.
V — § 3

2 Piecyki posiadające nóżki powinny być izolowane od palnej podłogi blachą.
V — § 2

W przypadku używania piecyków bez nóżek warstwa izolacyjna niepalna powinna obejmować powierzchnię palnej podłogi pod piecykiem, tworzyć pas szerokości 50 cm, wokół piecyka oraz mieć grubość conajmniej 5 cm.

3. Piecyki powinny być ustawione w odległości nie mniejszej niż 1 m. od wszelkich palnych urządzeń sklepowych, zasłon kotar, produktów, materiałów i przedmiotów.
V — § 14 pkt. 8

4. Najmniejsza odległość pieców od drewnianych konstrukcyjnych części budynków powinna wynosić:
VI — art. 292 a, b.

a) przy piecach żelaznych:

— 25 cm — od drewnianych części otynkowanych lub w inny równorzędny sposób zabezpieczonych od ognia, np. wyłożonych azbestem, płytami eternitowymi itp.

— 50 cm — od drewnianych części nie zabezpieczonych od ognia.

b) przy piecach z kamienia, cegły, lub kafli:

— 15 cm — od wymienionych pod lit. a) otynkowanych, lub w inny sposób zabezpieczonych od ognia drewnianych części budynku.

— 25 cm — od nieotynkowanych, palnych części budynku.

5. Przewody dymowe z rur blaszanych, przeznaczone do połączenia palenisk pieców, piecyków, kuchenek z kanałami dymowymi, powinny być:

a) możliwie najkrótsze z tym, że długość ich nie może przekraczać 3 m. — V — § 5 ust. 1

b) wykonane w ten sposób by połączenia między częściami rur, jak również połączenia rur z piecami, piecykami lub kuchenkami zachodziły szczelnie jedno na drugie w kierunku ciągu oraz były zabezpieczone przed rozłączeniem lub upadkiem, oraz aby ilość kolanek łączących części rur blaszanych, nie była większa niż trzy. — V — § 5 ust. 2

c) oddalone od drewnianych części budynku:

— 50 cm od części otynkowanych lub zabezpieczonych w inny równorzędny sposób (wyłożonych azbestem, płytami eternitowymi itp.), — V — § 6 ust. 1

— 1 m. od części nie otynkowanych lub niezabezpieczonych.

d) zabezpieczone, przy przejściu przez drewniane ściany, stropy, dachy warstwą izolacyjną o grubości 13 cm z cegły na glinie, lub innym odpowiednim materiałem albo przewodem kamionkowym o takim wymiarze średnicy wewnętrznej, aby wokół rury pozostawała wolna przestrzeń nie mniejsza niż 5 cm, zamknięta z obu stron warstwą gliny. — VI — art. 296, pkt. 2 oraz V — § 7 ust. 1 § 8 pkt. 1

6. Podłogi wykonane z materiałów palnych powinny być przed paleniskami pieców kaflowych lub z cegły zabezpieczone blachą o wymiarach 40×50 cm. — VI — art. 289

7. Rozpalanie ognia w piecach, piecykach, kuchenkach lub kuchniach, przy użyciu nafty, benzyny, spirytusu i innych płynów łatwopalnych jest wzbronione. — V — § 14 pkt. 6

8. Wszelkie piece, piecyki, kuchenki, palniki powinny być:

a) w czasie palenia pod stałym nadzorem,

b) przed zakończeniem pracy starannie wygaszone. — V — § 10

VIII. Oświetlenie

1. Zabronione jest:

a) zawieszania lamp i latarń naftowych w odległości mniejszej niż: — I — § 3 pkt. 20

— 20 cm od drewnianych ścian otynkowanych,

— 70 cm od sufitu drewnianego otynkowanego,

— 100 cm od sufitu drewnianego nieotynkowanego.

Odległości powyższe mogą być zmniejszone o połowę, jeżeli nad lampą znajduje się specjalna osłona w formie kaptura ochronnego, wykonanego z porcelany, gliny wypalonej lub innego niepalonego materiału.

b) dolewania nafty do palących się lamp naftowych. — I — § 3 pkt 18

2. Niedopuszczalne jest:

— zakładanie prowizorycznych instalacji elektrycznych, — I — § 3 pkt. 21

— korzystanie z urządzeń elektrycznych, w czasie gdy są uszkodzone przewody, wyłączniki, gniazdka wtyczkowe, puszki rozdzielcze itp.

— dokonywanie we własnym zakresie napraw tych instalacji, reperowanie spalonych bezpieczników drutem.

Wszelkie przeróbki i naprawy instalacji elektrycznych powinien dokonywać wykwalifikowany elektryk.

— osłanianie żarówek i szkieł lamp lub latarń papierem albo tkaniną oraz układanie bezpośrednio przy nich materiałów palnych.

3. Pozostawianie po pracy niewygaszonych urządzeń oświetleniowych jest wzbronione.

IX. Dojazdy i ewakuacje

1. Na dojazdach i przejazdach prowadzących do budynków, w których sklepy się znajdują oraz — I — § 1 pkt. 30 oraz § 3 pkt. 3

	przy ścianach tych budynków nie wolno składować opakowań jak skrzyń, beczek itp. materiałów i przedmiotów sklepowych.	
2.	Użytkowa szerokość schodów, prowadzących do pomieszczeń sklepowych, powinna wynosić co najmniej jeden metr, szerokość drzwi nie może być mniejsza niż 80 cm, a odległość najdalszego pomieszczenia od schodów 25 m.	VI art. 21(i art. 214 pkt. f.
3.	Zabronione jest w sieniach i na korytarzach prowadzących do sklepów ustawianie, gromadzenie, przechowywanie produtków, materiałów, opakowań, przedmiotów, urządzeń sklepowych oraz zastawianie drzwi wyjściowych i przejść prowadzących za lady sklepowe.	I — § 3 pkt. 2 oraz IV § 26 pkt. 3

X. Podręczny sprzęt gaśniczy

1.	Sklepy powinny być do celów gaśniczych wyposażone w jedną hydronetkę.	VIII. — pkt. 9 wytycznych stanowiących załącznik do zarządzenia.
2.	Sklepy, w których jest instalacja wodociągowa należy w miejsce hydronetki zaopatrzyć w wiadro, lub w wężyk gumowy z prądownicząką.	
3.	Sklepy, w których odbywa się sprzedaż płynów łatwopalnych, jak np. nafty lub benzyny należy wyposażyć ponadto w koc azbestowy.	
4.	Podręczny sprzęt gaśniczy należy utrzymywać w stanie zdatnym do użytku i używać tylko w wypadku pożaru.	

Wydaje — Związek Ochotniczych Straży Pożarnych, W-wa, ul. Słowackiego 52/54.

Warunki prenumeraty — Zamówienia na prenumeratę tylko roczną niniejszego dwumiesięcznika należy kierować na adres: „Związek Ochotniczych Straży Pożarnych, Wydział Wydawniczy, Warszawa, ul. Słowackiego 52/54", z jednoczesnym dokonaniem wpłaty zł 24 — do Narodowego Banku Polskiego, X Oddział Miejski w Warszawie, konto Nr 1543-9-175, zaznaczając cel wpłaty. W zamówieniu należy podać dokładny adres wysyłkowy.

Druk. MSW — Zam. Nr 1386/59